

Wilbert Vaessen & Peter van der Heijden

kunstspandoeken

Wilbert Vaessen, tekenaar van onder andere cartoons voor NRC-Handelsblad, baarde onlangs opzien door een taart in het gelaat van Minister Brinkman van WVC te gooien. Hij exposeert regelmatig in Galerie Asselijn.

Peter van der Heijden maakt assemblages, grafiek en schilderijen, die bij Galerie Brinkman te zien waren.

Van der Heijden en Vaessen zijn burens in een pand op het Prinseneiland. In het voorjaar van 1982 begonnen zij te praten over ontmoetingspunten in hun werk. Deze gesprekken leidden tot samenwerking. Het resultaat, een serie gigantische kunstspandoeken of spandoekschilderijen, zal van 7 tot 15 juli te zien zijn in Aorta.

Peter: Uit die gesprekken over waar we elkaar tegenkwamen in ons werk bleek dat helderheid voor ons beiden voorop stond. Op die spandoekenstof, een democratisch beelddragend materiaal dat een prettige schaalvergroting geeft, bleken wij allebei onze ideeën kwijt te kunnen.

We zijn geïnspireerd door de veelheid van beeldtaal die je ziet bij manifestaties en demonstraties. Kijk eens naar een goeie krantenfoto van een demonstratie, al die door individuen gemaakte spandoeken. Ik heb zelf tussen mijn normale werk door veel spandoeken gemaakt voor de meest uiteenlopende organisaties. Voor de demonstratie van 21 november 1981 heb ik alle kopspandoeken gemaakt. Dat moest snel en daar heb ik een techniek voor ontwikkeld: via lijnfilms beeld en tekst overzetten. Op een gegeven moment dacht ik, waarom niet helemaal op dat spul werken? Ik werkte hiervoor vrij conceptueel, met de meest uiteenlopende materialen. Ik ging vanuit mijn grafiek steeds meer in de richting van logo's — de Umwelt weglaten, de harde lijn, een object laten prevaleren. Ik had voor dit project eigenlijk nog nooit getekend. Ik heb mezelf gedwongen, ben met hele minimale tekeningen begonnen. Nu teken ik superbekende dingen, zoals het vrijheidsbeeld of de Keulse Dom. Wilbert doet dat al langer, die tekent bijvoorbeeld frietzakken en tandenborstels. Wat wij doen is die dingen zo simpel mogelijk tekenen en dan vrij monumentaal maken.

Wilbert: Ik maakte vroeger hele kleine tekeningetjes, dat was soms nauwelijks meer te zien, daar moest een loepje op. Ik tekende nooit opzettelijk, meer vanuit niks toch maar doen. Peter werkte veel meer bewust, goed op de hoogte van waarom hij de dingen zo en zo deed. Maar het leuke is dat je vanuit je eigen manieren van werken toch samenkomt in een aantal doeken. Er zitten doeken bij die we echt samen gemaakt hebben. Je ziet ineens allerlei combinatiemogelijkheden. We tekenen nu veel rechtsstreeks op film, dus op het formaat van een dia. Dat werkt heel lekker, je zit te tekenen op de vierkante centimeter en als je het dan projecteert kom je soms echt voor verrassingen te staan.

Peter: Bij mij zijn het veel neurosetekeningen. Dingen die je maakt als je te lang aan de telefoon zit, je eigen privé-graffiti. Wilbert deed altijd makkelijk, ik deed altijd moeilijk. Die conceptuele dingen van mij, waar veel denkwerk in zat, hadden vaak een minimale uitwerking. Wilbert was soms al tevreden met een

goedgetekende tandenborstel. Daardoor verstonden we elkaar toch ook wel. We hebben nooit zitten geilen op de penseelstreek, de doordachte compositie. Dat is meer iets wat je en passant meeneemt. Iets anders dat we gemeen hebben is dat we alles interessant vinden, van een lucifersdoosje tot de verbouwing hiernaast. Alles wat ik bedenkt op een dag moet middels een bewerking op een spandoek terecht komen en maakt deel uit van een veelheid van ideeën die ik met Wilbert deel. Die beperking is een opluchting voor mij. Ik kan me meer concentreren op het beeld zelf. Het is ook een soort herwaardering voor het plaatje voor mij.

Wilbert: Het reageren op elkaar werkt inspirerend. De eerste keer dat ik dat vrijheidsbeeld van Peter zag, schrok ik me te pletter. Wat gaat hij nou maken, dacht ik. Als dat niet goed valt als het ergens hangt, maak ik snel een grote scheerkwast in dezelfde kleur die ik er vlak in de buurt hang. Wat ons voor ogen staat is een chaos van beeldtaal, waarbij de doeken op elkaar inwerken. Het moet als een geheel op je af komen. Het totaalbeeld van de installatie moet voor iedere ruimte gelayout worden. Er zijn ook doeken die er achteraf niet in blijken te passen.

We willen bij elke gelegenheid die zich voordoet een installatie uithangen. Er zijn tal van mogelijkheden, de doeken zijn makkelijk te vervoeren. Je kunt je voorstellen hoe de Albert Cuyp eruit ziet als je er 25 van die doeken ophangt. Een ander idee is een kunstdemonstratie, een aantal mensen optrommelen en er de stad mee door. Dat is veel leuker dan zo'n statische museumsituatie.

Peter: Het echte doel wat we nastreven is een reclamevliegtuigje met een doek erachter.

Wilbert: Of volksfeesten waarbij doeken over straat hangen. Als je kijkt in Japan of China, wat daar op die grote doeken staat, dat zijn pas beelden, dat is schitterend. Daar ben ik helemaal weg van, in zwart en wit en zo helder mogelijk, zo helder dat als je er de straat mee op gaat iedereen meteen zegt: o, dat is dat en daarom. Dat is echte beeldtaal. Het zou schitterend zijn om in een demonstratie mee te lopen met een doek met alleen een aansteker erop. Waarom? Ja, vervreemding, verbazing. Dat heb ik toch heel sterk, verbazing over alledaagse voorwerpen. En die verbazing wordt groter naarmate de afbeelding groter wordt. Eigenlijk zou ik het zo groot willen hebben als het maar kan.

Peter: Verbazing begint een steeds belangrijkere slogan te worden in het hele project. Je moet ze een titel geven en de helft van de titels heeft het woord verbaasd in zich. Een verbaasde kolonel, een verbaasde tapir, een verbaasde heer, een verbaasde Nijldelta. Verbazing is de noemer die ons gelegenheid geeft te combineren. Het effect als je er doorheen loopt is ook een zekere verbazing.

Peter: Ik heb niet het gevoel in een traditie te horen of iets met theoretische discussies te maken te hebben. Iedereen praat tegenwoordig over Picabia, ik vind het stoffige discussies. Ik haal mijn beelden niet uit de kunstgeschiedenis. Om je echt op een vorige kunstperiode te oriënteren, zoals je nu weer veel ziet, dat lijkt me ontzettend lastig. Dan zit je met een rugzak op te schilderen met Picabia erin en een hoop walkureachtige toestanden. Het resultaat is een hoop

herten en zwanen en siamese tweelingen. Wat mij intrigeert is de loop van de tijd: zo'n Nijldelta waar alles zich verzamelt dat van 5500 kilometer naar beneden komt. Of de Keulse Dom, het meest overdonderende wat ik zag toen ik de Westkunst-tentoonstelling bezocht. Ik dacht daar is twee, drie eeuwen aan gebouwd, laat ik hem nu eens in twee, drie minuten tekenen. En dan zo, dat het toch monumentaal werkt als je ervoor staat.

De dode natuur interesseert me. Ik ben een verwoed fossielenverzamelaar. Een goed dal, hoe dat uitgesleten is; hoe de lagen gesteentes liggen in een kale wand. Maar aan de andere kant spreekt ook de invalshoek van de reclame, de layout, logo's in het stadsbeeld me erg aan.

Wilbert: Dat logo-achtige is bij mij ook door een handicap gekomen. Ik kreeg plotseling staar en ik kon geen dingen meer natekenen. Dus moest ik noodgedwongen simpel gaan werken. Nu kan ik weer goed zien, met lenzen en een plus 24 bril en ik ga er graag mee door. Dat knappe tekenen hoeft niet meer. Kijk, ik heb eigenlijk niet zoveel trek in het vak. Ik zit liever in de zon en hou mijn liefdesleven goed bij. Toch komen daar blijkbaar dingen uit voort waarvan je, als je er later naar kijkt, zegt, dat heeft ermee te maken. Op een gegeven moment doet het er niet meer toe wat je tekent, als het maar duidelijk is wat het is. Je kunt ook wel eens automatisch zo tekenen dat een tekeningetje staat voor iets. Je kunt niet de hele wereld afbeelden dus beperk je je tot bepaalde symbolen. Het blijkt echt zo te werken als je een hele dag heel klein door zit te tekenen, dat er dingen uitkomen die je herkent, een beetje in de trant van het automatisch tekenen van Michaux.

Soms is het niet duidelijk meer wat van wie is, dat is ook niet nodig. Ik kan me voorstellen dat als we met drie of vier mensen werkten die elkaar goed verstonden dat je dan ook een dergelijk type beeld kreeg, met misschien nog een aantal andere types ertussen, maar allemaal duidelijk... bijna anoniem. Ik vraag ook wel eens aan Peter's zontje wat ik moet tekenen. Ik schroom niet bijvoorbeeld een idee of een tekening van een ander te gebruiken. Alles wat me wordt aangedragen kan ik in principe gebruiken.

Peter: De vraag of het kunst is heeft volgens mij rond 1910 afgedaan, met Schwitters en Dada. Misschien is dat wel de meest primaire basis geweest van onze samenwerking. Als we het over een ding eens waren was het wel: laten we vooral niet te serieus doen. Je presenteert het bij tijd en wijle als kunst, dat is legitiem. Uitendelijk is het toch alleen maar voor jezelf donderen, en als de mogelijkheid zich aandient er iets mee te doen, nou graag. Op het moment dat je met een verhaal moet staven dat iets kunst is zit je al op de verkeerde weg. Per beeld of per concept kun je over kwaliteit praten maar als ik zeg dat het kunst is omdat het mijn beroep is dan pik je het of je pikt het niet. Ik noem het zo.

Paul de Bruin

Peter van der Heijden

Prinseneiland 5"
1013 LL Amsterdam
Geboren in 1950 in 's-Hertogenbosch

Exposities o.a.:

1975 Galerie Brinkman
1977 Galerie Brinkman
1979 Galerie Brinkman
1979 Museum Fodor Gemeenteaankopen
1982 Galerie Brinkman

Wilbert Vaessen

Prinseneiland 5"
1013 LL Amsterdam
Geboren in 1943 te Heiloo
Instituut voor Kunstnijverheids Onderwijs, Amsterdam '62-'66

Exposities o.a.:

1973 Stedelijk Museum
1976 Galerie Asselijn
1978 Galerie Asselijn
1978 Paleis van Schone Kunsten, Brussel
1980 Triennale van Tekenaars te Neurenberg, Duitsland
1981 Galerie Asselijn